Иман

ТОРМЫШЧАН ДИН

Ф.ХӘБИБ

Үзәк мәчет тирәсендә еш күзәтелә торган манзара: хатын-кыз сумкасыннан яулык чыгара да, башына өрки, янында теләр-теләмәс кенә аякларын өстерәп барган бер егет кулына биш-ун сумлык акча тоттыра, янәсе мәчеткә кергәч үз кулың белән салырсың, иртәгә бит имтихан, уңышлы була күрсен. Башка вакытта бу апаны да, бу егетне дә мәчеттә күреп булмый, ә инде аталары хакында әйтәсе дә юк.

Бу күренеш тә. аңа охшаш башка вакыйгалар да күп очракта бер нәрсә турында сөйли - халык исламга үзләренең тормышыннан би-и-ик ерак торган яшәешләренә бер катнашы булмаган, сирәк кенә борынгы сандыктан чыгарылып, сихри дөньяга чумарга ярдәм итүче бер тылсым кебек карый. Әлбәттә, бу хәләтнең бар булуында хәзрәтләрнең эшләмәве дип акланырга да була, ләкин аннан башка да бик күп факторлар бар, ә иң төп сәбәпләрнең берсе - халыкның инде динне аңлаган, төшенгән кешеләре, әле аңламаган өлешенә, аңлаешлы итеп динне җиткерә алмаулары. Диннең хак булуын, җәмгыять өчен файдалы булуын аңлатучы китаплар юк, булганнар исә, инанмаучылар өчен әкиятне хәтерләтә: теге доганы укысаң шулай була, бу доганы укысаң, тегеләй була. Шуңа күрә дингә дә мөнәсәбәт сихер белән тылсымга булган мөнәсәбәттән артмый. Ислам йолаларын тотучылар да күбесенчә аларны «на всякий случай» гына үти. Башка хорафатларны киң кулланган кебек, ислам йолаларына да мөнәсәбәт шуннан артмый. Ислам кешенең тормышына рәхәтләнеп, киң җәелеп үтеп керә алмый. Ул аның күңелендә бер кечкенә генә киштәне били кебек.

Безнең халык ислам диненең үзләренең тормышлары өчен нинди мәнфәгать китерә алуын аңламый шул әлегә. Динебезнең фәкать мәчет эчендә генә кулланыла торган дин түгеллеген ничек җиткерергә дә, ничек шушы стереотиптан арындырырга? Бу стереотип шул кадәр каныбызга сеңгән ки, хатта укымышлы саналган кешеләр дә бу мәсьәләдә милләтне икегә бүләләр. Үзем ишеткән бар «диниләр һәм дөньявилар» дигән гыйбарәне. Юкса укыган кеше күптән аңларга тиеш инде безнең динебез үзе дөньяви икәнен! Ислам дине, мең ел ярым, кешеләрнең канына сеңеп, канун-нарына әйләнеп, аларны яшәү рәвешләренә юнәлеш биреп, бөек мәдәниятләр корылуга сәбәпче булган, хәтта без табынган Европаның да алга китешенә сәбәпче булган бер дин бит. Безнең бабаларыбызга кимендә 500 ел дәвамында тулы тотрыклы дәүләт торгызып яшәргә потенциал биргән дин - Ислам дине. Һәм әле дә Көнбатыш һөҗүменә каршы торырга, аларның «матур» тәкъдимнәренә альтернатива булдырырга сәләтле дин.

«Теге якта» да гаеп бар, әлбәттә, чөнки булган сыйфатлы китапларны да укучы юк. Кызганыч, хәзер яшьләр СМСтан да озынрак «әдәбият» укымыйлар шул. Шулай да яшьләрне генә гаепле калдырасым килми, чөнки алар олыларның җимешләре! Нәкъ олылар гаепле! Алар үзләренең акыллары, тәҗрибәләре белән, хаклыкны ялганнан аерырга тиешләр иде, югыйсә. Халыкка нәрсә файдалы, бигрәк тә яшьләргә ни кирәклеген алар төшенеп алга сөрергә тиеш иделәр. Ләкин юк! Хәтта зыялы саналган укытучылар, күп елларга алга таба фикерле алырга тиеш галимнар, дөнья белән идарә итүнең бөтен серенә төшенгән сәясәтчеләр, гөмерләрен мәдәнияткә багышлаган хезмәткәрләр дә үзләрен бик сәер тоталар, ап-ачык, аңлаешлы булган әйберләрне дә аңламаган булып кыланалар.

Әллә безнең интеллект шулкадәр зәгыйфме, әллә олылар да, СССРдан соң барлыкка килгән иреккә, теләсә нәрсә эшләргә мөмкинчелек тууга шатланып-кинәнеп яшиләрме? Болай яшәүнең ачы җимешләрен алар һаман да күрми микән? Динне реаль тормышыбыздан ерагайту сәбәпле, без төрле афәтләргә һаман да юлыга торабыз. Шәхси тормышта да, гаилә һәм ил тормышында да безне проблемалар көтеп тора.

Мисал өчен. Ислам эчүчелекне тыйганлыгын теориядә белә торып, ни өчен тыйганлыгын практикада күрә торып, күп ата-аналар үзләре эчү өстенә, балаларын да шуңа рәхәтләнеп өйрәтә. (Туган көнендә иптәшләрен сыйлау өчен тугызынчы сыйныфта укучы егеткә укытучы(!) әнисе бер шешә аракы алырга дип акча биреп чыгарганын беләм). Уку елы башлангач, балаларын гарәп теле түгәрәгенә (әле дин түгел) бирүне сорап, аларга мөрәҗәгать итсәң: «Юк! Юк! Анда терроризм өйрәтеп, башын бутап бетерерләр, кирәкми», дип «кайтырту» күрсәтәләр. Ә туган көннәрен уздыргалый-уздыргалый, бәйрәмнәрне «отмечать» итә-итә балалары эчәргә өйрәнеп үссә, үзләренә дә, гаиләләренә дә «террорист № 1»гә әйләнәчәген олы кеше тирәюньгә күз салып булса да аңларга тиеш бит инде. Юк шул, аның акылы томаланган, киләчәге түгел, бүгенгесе дә спирт томанына күмелгән.

Хөкүмәтнең дә бит бу мәсьәләгә карашы акыллы дип атап булмый. Академик Жданов сөйләвенчә, алькоголь икътисадка китергән 1 сум табышка 3-8 сумга якын зыян китерә. Иңде кеше язмышы, бәхете дигән төшенчәләр статистикага бөтенләй керми, эчүчелек аркасында күпме гаилә җимерелгәнен, күпме күз яше акканын, күпме кайгы килгәнен, «әти-әни» дип әйтергә тилмергән балаларны санаучы бер Аллаһы гына. Шуңа күрә Адәм баласының дөньясы бәхетле булсын өчен Аллаһ тәгалә бу проблемага чик куйган, аны хәл иткән - исерткечне бөтен төрләре белән тыйган! Динебез дөнья көтү өчен дә яраклы икәненә бер дәлил түгелме?

«Сафлык. Кирәкме ул?!», дип сорау куя бер 20 яшьлек саф кыз «Безнең гәҗиткә» юллаган хатында. Һәм җавап эзләүенең нәтиҗәсе буларак, коточкыч саннар китерә. Элегрәк бер пар гына «Мәхәббәт»кә сылтап никахлашмыйча, зина кылып яшәсәләр, инде хәзер «стыковка» дигән төшенчә кулланышта йөри. Фәкать шәһвәт-теләкне генә кәнагәтләндерүче максат итеп куйган җенси мөнәсәбәтне шулай атыйлар. Бу этапта инде мәхәббәт сүзе бөтенләй артык. Җенси мөнәсәбәттәге тотнаксызлык та Ахирәт тормышы белән генә бәйле түгел шул, инде кешеләр дөнья да ук аның ачы җимешләрен татырга өлгерде. Пәйгамбәребез сөйләгән - «ата-бабалары күрмәгән чирләр» кешелек дөньясында зина сәбәпле таралды. Шул ук Жданов китергән саннар: яшьләр арасыда сифилис белән чирләү 600 тапкыр арткан ул яшәгән Новосибирск өлкәсендә. Җенси тотонаксызлык культурасының чәчәк атуында да олылар гаепле, яки битарафсызлыклары, яки яшьләрне шундый «ләзәтле» тормышка өндәүләре белән.

Соңгы арада дөньякүләм дәрәҗәсендә кешеләрнең башын иң нык катырган проблема - финанс кризис. Ниндидер бер американның ипотека кредитын түли алмау сәбәпле бездә заводлардан эшчеләр кыскартыла. Менә бит ничек - галәм бер авылга әйләнде! Юкка гына Аллаһ Тәгалә процентка биреп акча эшләү хакында: «Аллаһ рибаның файдасын сөртеп юкка чыгара, ә садәкаларныкын арттыра», - димәгән. Европаның үзәк финанс газетлары икътисадта Аллаһ куйган ислам системасын хуплап чыктылар. Чыннан да ислам банкингы, өлеше дөнья буенча зур булмаса да, кризистан артык зыян күрмәгән. Чынлыкта исә, кемдер банкларда миллиардларын югалтса да, кризис диеп ах-вах килсәләр дә, алар зур югалту кичермәде, гади кешеләр кебек тиен санап утырырга мәҗбүр түгел, ашарларына кимемәде, киемнәре, йортлары әле гасырларга җитәчәк. Икътисад өлкәсен шулай кайгырткан дин ничек дөньяви булмасын?

Кеше тормышының кайсы гына тармагына сугылма - динебезнең аңа үз мөнәсәбәте, кагыйдәләре, дөрес бәясе һәм хөкеме бар. Ислам яшәешнең бөтенякларын да колачлый, ул чыннан да томышчан дин, кешене Ахирәттә генә түгел, дөньяда да бәхетле итү өчен бөтен потенциалы булган Аллаһның хак дине. Милләтебезнең хәленә күз салсаң шундый фикер туа - күп кеше өчен дин үлгәннән соң яхшы тормыш өчен генә кирәк. Аллаһ Тәгалә Ислам динен үлем өчен генә түгел, тормыш өчен дә бирде. Шуны исә тотсак иде.

Өфөлә намаҙ ваҡыты

Шәғбан - Рамаҙан
2015 миләди йыл. 1436 һижри йыл.

Аҙна көндәре	Июнь	Иртәнге намаҙ	Ҡояш сыға	Өйлә нам.	Икен. нам.	Аҡшам.	Йәстү намаҙы
Дүшәмбе	1	3.19	4.49	13.30	20.08	21.38	23.08.
Шишәмбе	2	3.18	4.48	13.30	20.10	21.40	23.10
Шаршамбы	3	3.17	4.47	13.30	20.11	21.41	23.11
Кесе йома	4	3.16	4.46	13.30	20.12	21.42	23.12
Йома	5	3.15	4.45	13.30	20.13	21.43	23.13
Шәмбе	6	3.15	4.45	13.30	20.14	21.44	23.14
Йәкшәмбе	7	3.14	4.44	13.30	20.15	21.45	23.15
Дүшәмбе	8	3.13	4.43	13.30	20.16	21.46	23.16
Шишәмбе	9	3.13	4.43	13.30	20.17	21.47	23.17
Шаршамбы	10	3.12	4.42	13.30	20.18	21.48	23.18
Кесе йома	11	3.12	4.42	13.30	20.19	21.49	23.19
Йома	12	3.11	4.41	13.30	20.19	21.49	23.19
Шәмбе	13	3.11	4.41	13.30	20.20	21.50	23.20
Йәкшәмбе	14	3.11	4.41	13.30	20.21	21.51	23.21
Дүшәмбе	15	3.11	4.41	13.30	20.21	21.51	23.21
Шишәмбе	16	3.10	4.40	13.30	20.22	21.52	23.22
Шаршамбы	**17**	**3.10**	**4.40**	**13.30**	**20.22**	**21.52**	**23.22**
Кесе йома	18	3.10	4.40	13.30	20.23	21.53	23.23
Йома	19	3.10	4.40	13.30	20.23	21.53	23.23
Шәмбе	20	3.10	4.40	13.30	20.24	21.54	23.24
Йәкшәмбе	21	3.11	4.41	13.30	20.24	21.54	23.24
Дүшәмбе	22	3.11	4.41	13.30	20.24	21.54	23.24
Шишәмбе	23	3.11	4.41	13.30	20.24	21.54	23.24
Шаршамбы	24	3.11	4.41	13.30	20.24	21.54	23.24
Кесе йома	25	3.12	4.42	13.30	20.24	21.54	23.24
Йома	26	3.12	4.42	13.30	20.24	21.54	23.24
Шәмбе	27	3.13	4.43	13.30	20.24	21.54	23.24
Йәкшәмбе	28	3.13	4.43	13.30	20.24	21.54	23.24
Дүшәмбе	29	3.14	4.44	13.30	20.24	21.54	23.24
Шишәмбе	30	3.15	4.45	13.30	20.23	21.53	23.23

Каурый каләм

ЯҢА ТОРМОШ

Нурфия ХАЛИКОВА

Үткәннәргә бармак яныйм,
Ник алай иде, болай?
Әгәр башкача эшләсәм,
Булмас идеме уңай?

Аптыраттым, тинтерәттем,
Инде үзем арыдым.
Алай-болай дия торгач,
Каян көчләр табармын?

Ай, сине, - диде, үткәнем,
Риза бул тормышыңа.
Синнән тормый бернәрсә дә,
Барсы да язмышыңда!

Уйлап кыл гамәлләреңне,
Яхшыны бел, начарны.
Чыгарып ат башларыннан
Кирәкмәгән чүп-чарны!

Колак салдым, дөреслектә,
Үземне үзем бутыйм.
Бүгеннән Аллаһ кушканча,
Өр-яңа тормыш башлыйм!

Ә СЕЗ БЕЛӘСЕЗМЕ?

Пәйгамбәребез галәйһиссәләм әйтте: «Аллаһ туры юлга мисал итеп, ике ягыннан ике дивары булган бер юлны китерде. Диварларда ачык ишекләр, ишекләрдә - пәрдәләр. Юл өстендә бер эндәшүче: «Әй кешеләр, барыгыз да юлдан гына барыгыз, кырларга борылмагыз!» - дип кисәтеп тора. Әгәр берәрегез ул ишекләрне ачарга теләсә, эндәшүче шундук: «Хәсрәт сиңа, ишекне ачма! Ишекне ачаң, кереп китәсең», - дия. Юл - ислам, пәрдәләр Аллаһ куйган чикләр, ачык ишекләр - Аллаһның хәрамнары. Өстән эндәшеп торучы - һәр мөселманның да йөрәгендә булган Аллаһның вәгазьчесе». (Әхмәд, Хәким, Сахих хәдис).